

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE KULTURY AUTODIAGNOZA

CENTRUM NAUKI I KULTURY MŁYNY ROTHERA

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

I. ZESPÓŁ I JEGO KOMPETENCJE

Gestem wyrażającym oficjalne podjęcie decyzji o rozwijaniu dostępności w instytucji było powołanie koordynatorki ds. dostępności, co zostało ogłoszone w czasie zebrania zespołu komunikującego zmianę struktury zespołu. Koordynacja dostępności należy do obowiązków głównej specjalistki ds. projektowania doświadczeń. Dane kontaktowe do koordynatorki dostępności są opublikowane na stronie internetowej w zakładce „dostępność”. Koordynatorka dostępności konsultuje niektóre działania merytoryczne i przygotowuje własne. Dysponuje budżetem na zapewnianie dostępności, ale dział programowy na realizację wydarzeń może rozdysponowywać również swoimi środkami. Koordynatorka dostępności ściśle współpracuje z dyrekcją oraz pozostałymi działami.

W instytucji nie funkcjonuje oficjalnie powołany zespół ds. dostępności i nie została podjęta decyzja o powołaniu takiego. Pracownicy merytoryczni, którym bliska jest tematyka dostępności, rozwijają się i szkolą w tym obszarze we własnym zakresie, a także podejmują inicjatywy z zakresu wdrażania dostępności oraz rozpoczynają dyskusje dotyczące rozwiązań dostępnościowych, są osobami kontaktowymi ze środowiskami osób ze szczególnymi potrzebami.

Koordynatorka dostępności jest zaangażowana w następujące prace:

- konsultowanie niektórych działań merytorycznych,
- rozdzielanie budżetu na zapewnienie dostępności w instytucji,
- stała współpraca z dyrekcją,
- dbanie o wypełnianie minimów ustawowych w zakresie zapewniania dostępności.

Pracownicy działu programowego zaangażowani w projekt:

- konsultują niektóre działania merytoryczne,
- przygotowują własne działania merytoryczne,
- prowadzą warsztaty o potrzebach osób z niepełnosprawnościami,
- organizują warsztaty o potrzebach osób z niepełnosprawnościami i osób starszych,
- opracowują wytyczne zapewniania dostępności w instytucji,

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- czasami współpracują z dyrekcją.

I.1. KOMPETENCJE

I.1.1. Zarządzanie dostępnością (koordynacja dostępności)

I.1.1.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Posiadamy zespół z wiedzą i doświadczeniem do wprowadzania i zarządzania dostępnością. Pomimo kilku przykładów krótkiego stażu, doświadczenie jest podparte szkoleniami i dotychczasową współpracą z osobami ze szczególnymi potrzebami. Wprowadzaniem i planowaniem rozwiązań z zakresu dostępności zajmuje się główna specjalistka ds. projektowania doświadczeń oraz główni specjaliści ds. programowych. Główna specjalistka ds. projektowania doświadczeń w roku 2021 zrealizowała szkolenia "Koordynator dostępności: obowiązki i zadania" z Narodowego Centrum Kultury.

W ramach pracy poza Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera główni specjaliści ds. programowych posiadają doświadczenie zawodowe z zakresu koordynacji dostępności m.in. przy tworzeniu festiwali literackich, teatralnych oraz wystaw czasowych i stałych w innych instytucjach kultury. Główna specjalistka ds. programowych w roku 2024 uzyskała certyfikat koordynatorki dostępności w Studium Prawa Europejskiego. Pracownicy Działu Programowego regularnie podnoszą swoje kompetencje w zakresie zarządzania dostępnością oraz biorą udział w szkoleniach i seminariach, m.in.: seminaria Disability Studies in Eastern Europe: Reconfigurations (2023-2024), Inclusive Design in Cultural Heritage: Embracing Sensory Processing and Neurodiversity (American Alliance of Museums 2024), Museums and Neurodiversity Network Meeting (The Neurodiverse Museum 2023), Neurodiversity Masterclass (UCD College of Health and Agricultural Sciences 2023), Creating and Sustaining Access (California Association of Museums 2022), Latający Uniwersytet Praw Człowieka (2024-2025).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

I.1.2. Obsługa osób z niepełnosprawnością lub osób starszych w obszarze wzroku

I.1.2.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Dział Gościnności posiada doświadczenie w obsłudze i oprowadzaniu gości (w skład działu wchodzi przewodnicy). Dział Programowy i Biuro Współpracy współpracowały przy tworzeniu oferty z i dla osób z niepełnosprawnością w obszarze wzroku. Zespół Młynów Rothera (koordynatorka dostępności, Dział Programowy i Dział Techniczno-Administracyjny) współpracował z ośrodkiem Braille'a podczas przygotowywania wystawy czasowej.

Pracownicy Działu Programowego brali udział w szkoleniu "Budowa kompleksowego systemu szkolenia i udostępniania osobom niewidomym psów przewodników oraz zasad jego finansowania" (2023).

I.1.3. Obsługa osób z niepełnosprawnością w obszarze słuchu

I.1.3.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Zdecydowanie posiadamy kompetencje i doświadczenie w obsłudze osób z niepełnosprawnością lub osób starszych w obszarze wzroku. Pracownicy Działu Programowego zapewniali dostępność wydarzeń dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym obszarze. Dział Gościnności i Dział Techniczny były odpowiedzialne za obsługę tych wydarzeń. W ramach projektów realizowanych w programach finansowanych z PFRON stworzone zostały scenariusze zwiedzania dla osób Głuchych i słabosłyszących, a koordynowali je główni specjaliści ds. programowych.

Pracownicy Działu Programowego posiadają doświadczenie zawodowe zdobyte poza instytucją macierzystą, współpracując ze środowiskami osób g/Głuchych m.in. przy organizacji wydarzeń dla g/Głuchych z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, nauczaniu języków obcych osób g/Głuchych i niedosłyszących.

I.1.4. Obsługa osób z niepełnosprawnością lub osób starszych w obszarze ruchu

I.1.4.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Posiadamy kompetencje i doświadczenie w obsłudze osób z niepełnosprawnością lub osób starszych w obszarze ruchu. Największe doświadczenie, a zarazem kompetencje posiada

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

koordynatorka dostępności, która konsultowała naszą przestrzeń i dostępne rozwiązania z osobami poruszającymi się na wózku. Dział Gościnności posiada doświadczenie przede wszystkim wynikające z pomagania osobom ze szczególnymi potrzebami w poruszaniu się po obiekcie i obsłudze podnośników pionowych i wind.

I.1.5. Obsługa osób z niepełnosprawnością lub osób starszych w obszarze rozumienia

I.1.5.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Raczej posiadamy kompetencje, ale zdecydowanie nie posiadamy doświadczenia z obsługi osób z niepełnosprawnością lub osób starszych w obszarze rozumienia. Były w przeszłości próby stworzenia ścieżek zwiedzania wystaw stałych w oparciu o potrzeby osób w tym obszarze, ale działania te muszą zostać powtórzone w przyszłości. Do tej pory nieliczne doświadczenie mają pojedynczy pracownicy Działu Programowego.

I.1.6. Obsługa osób z niepełnosprawnością lub osób starszych w obszarze czucia

I.1.6.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Nasza wiedza i kompetencje zwiększyły się wraz z realizacją projektu o neuroróżnorodności "Historia wielu pomyłek, czyli o budowaniu kultury przyjaznej osobom neuroróżnorodnym" koordynowanego przez główną specjalistkę ds. programowych, co przełożyło się na wiedzę i doświadczenie całego zespołu.

I.1.7. Szeroko rozumiany savoir vivre (inicjowanie kontaktu) z osobami o szczególnych potrzebach, w tym z osobami starszymi

I.1.7.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Posiadamy kompetencje i doświadczenie z szeroko rozumianego savoir vivre (inicjowanie kontaktu) z osobami o szczególnych potrzebach, w tym z osobami starszymi. W 2023 roku była to część szkolenia zespołu w ramach dofinansowania *Kultura bez barier* oraz w ramach *Kultury Dostępnej* podczas opracowywania ścieżek zwiedzania, poznaliśmy i zapisaliśmy podstawy savoir vivre z obsługi i kontaktu z osobami o szczególnych potrzebach w obszarach widzenia i słyszenia (dział programowy i gościnności). Koordynatorka dostępności inicjowała kontakt z osobami ze szczególnymi potrzebami w obszarze poruszania się.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

1.1.8. Opracowanie materiałów dostępnościowych w obszarze słuchu (np. napisy rozszerzone, zlecenie tłumaczeń PJM)

1.1.8.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Posiadamy małe doświadczenie i kompetencje w samodzielnym opracowywaniu materiałów dostępnościowych w obszarze słuchu. Natomiast posiadamy doświadczenie i większe kompetencje przy zlecaniu tego typu zleceń poza naszą instytucję. Dotychczasowe zlecenia wychodziły od głównych specjalistów z Działu Programowego, koordynatorki dostępności i głównej specjalistki ds. komunikacji.

1.1.9. Opracowanie materiałów dostępnościowych w obszarze wzroku (np. materiały dotykowe, audiodeskrypcja)

1.1.9.1. Doświadczenie osób z zespołu:

Posiadamy niewielkie kompetencje w opracowywaniu i zlecaniu wykonania materiałów dotykowych. Posiadamy znacznie większe doświadczenie w opracowywaniu (przy współpracy i konsultacjach) i zlecaniu wykonania audiodeskrypcji i jej wykorzystywania podczas zwiedzania ekspozycji. Za opracowywanie i zlecenie audiodeskrypcji odpowiadali pracownicy Działu Programowego, a z umiejętności wykorzystywania elementów audiodeskrypcji do zdjęć podczas oprowadzania gości korzystali pracownicy Działu Gościnności.

1.1.10. Opracowanie materiałów dostępnościowych w obszarze rozumienia (np. karty w tekście łatwym, pomoce sensoryczne).

1.1.10.1. Doświadczenie osób z zespołu

Posiadamy częściowe doświadczenie w opracowywaniu materiałów dostępnościowych w obszarze rozumienia. Do tej pory zrealizowaliśmy samodzielnie kilka przedprzewodników do wydarzeń i podjęliśmy próbę stworzenia tekstu do wystawy używając języka prostego. Będziemy dążyć do poprawy naszych kompetencji w tym obszarze, angażując pracowników Działu Komunikacji i Programowego oraz koordynatorkę dostępności.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

I.1.11. Język migowy

I.1.11.1. Doświadczenie osób z zespołu

Nie posiadamy kompetencji i umiejętności w używaniu języka migowego, choć zostały podjęte próby szkolenia zespołu w 2023 roku. Tłumaczenia wydarzeń zlecane są pracownikom z Polskiego Związku Głuchych w Bydgoszczy, a tłumaczenie na miejscu odbywa się za pomocą platformy MIGAM.PL.

I.1.12. Język prosty

I.1.12.1. Doświadczenie osób z zespołu

Do tej pory nie tworzyliśmy wielu materiałów w języku prostym, a temat został poruszony podczas tutorialu PUK. Potrzebne jest przygotowanie merytoryczne i metodologiczne osób, które będą odpowiedzialne za przygotowanie materiałów w języku prostym oraz w ETR.

Pracownicy Działu Programowego rozwijają się w tym obszarze w pracy zawodowej poza instytucją macierzystą, są wśród nich m.in. współautorzy raportu dot. użytkowania prostego języka (plain language) w przestrzeni publicznej w Łotwie (Latvijas Universitātē), zajmują się także opracowywaniem tekstów w języku prostym dla zagranicznych instytucji kultury i organizacji pozarządowych podczas przygotowania programu wydarzeń kulturalnych i wystaw.

I.1.13. Komunikacja i promocja dostępności (w tym dostępne media społecznościowe)

I.1.13.1. Doświadczenie osób z zespołu

Pomimo prowadzenia projektów mających zwiększać dostępność instytucji, nasze dotychczasowe działania nie były komunikowane i promowane na szeroką skalę. Mamy niezbędne ku temu kompetencje (dział komunikacji), które wykorzystamy w przyszłych działaniach na rzecz promocji dostępności w mediach społecznościowych i na stronie www.

Pracowniczki działu komunikacji brały udział w szkoleniach takich jak: "Dostępność bez „picu”. Na co naprawdę zwrócić uwagę w dostępności cyfrowej?" (Marketing w kulturze 2024), "Przegląd case studies dostępności komunikacji i marketingu w instytucjach kultury" (Marketing w kulturze 2023), "Komunikuj, nie wykluczaj! O komunikacji dostępnej dla wszystkich" (konferencja Interakcja Integracja 2023).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

I.1.14. Obsługa sprzętu i narzędzi dostępu (np. pętli indukcyjnych)

I.1.14.1. Doświadczenie osób z zespołu

Posiadamy sprzęt i potrafimy używać sprzęt i narzędzia, które zwiększają dostępność instytucji jak np. System TOTUPOINT, pętle indukcyjne, podnośniki pionowe i najazdy. Za odpowiednie użytkowanie dostępnego sprzętu odpowiedzialny jest Dział Techniczno-Administracyjny i koordynatorka dostępności, którzy dzielą się swoimi kompetencjami przede wszystkim z Działem Gościnności. Wewnętrzne konsultacje dot. zakupu dodatkowego wyposażenia odbywają się pomiędzy Działem Administracyjno-Technicznym, Działem Programowym, Działem Edukacji, Działem Gościnności i koordynatorką dostępności.

I.1.15. Ewakuacja i bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnościami

Posiadamy instrukcję z opisem i wytycznymi bezpiecznej ewakuacji, a zespół został przeszkolony z tego zakresu kilkakrotnie. Posiadamy krzesółko do ewakuacji osób z niepełnosprawnościami, a zespół był szkolony w momencie jego zakupu. Niezbędne będzie w przyszłości zlecenie szkolenia dedykowanego kwestii ewakuacji i bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnościami, gdyż ten temat był najślabiej przećwiczony do tej pory. Osobą przykładającą szczególną dbałość oraz poszukującą rozwiązań w tym zakresie jest główna specjalistka ds. administracyjnych.

II. DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA I EWAKUACJA

Instytucja przeszła audyt pod kątem dostępności architektonicznej w 2021 roku przed udostępnieniem obiektu odwiedzającym. Audyt przeprowadziła wówczas fundacja Polska bez barier i był on zlecony przez instytucję.

Instytucja nie posiada procedury ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami jako elementu Instrukcji Bezpieczeństwa Przeciwpożarowego, jednak we współpracy ze strażą pożarną została opracowana procedura ewakuacji, a główna specjalistka ds. administracyjnych nadzorowała jej tworzenie oraz uczestniczyła w procesie doposażania instytucji, w tym, m.in. krzesła ewakuacyjnego.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dostępność instytucji jest opisana w zakładce „dostępność” na stronie internetowej. Opis ten jest wynikiem pracy w ramach tutorialu Projektowania Uniwersalnego Kultury. Obecnie dział programowy opracowuje komplet informacji, który będzie pojawiał się w opisach organizowanych przez nas wydarzeń.

Główne bariery w dostępie do instytucji pod względem architektonicznym to:

1. Otoczenie instytucji: Młyny Rothera znajdują się w centrum miasta, na Wyspie Młyńskiej, do której dostęp jest możliwy, jednak utrudniony: powierzchnię Wyspy stanowi trawa i brukowane ulice pokryte tzw. kocimi łbami. Instytucja zabiera w tej sprawie głos m.in. w Urzędzie Miasta, a także organizuje wydarzenia (i udostępnia przestrzeń na wydarzenia), podczas których nagłaśniany jest ten problem.
2. Pomiędzy II piętrem Młyna a III piętrem Spichrza Mącznego znajduje się stopień, uniemożliwiający dostęp osobom poruszającym się na wózkach i znacznie utrudniający poruszanie się np. osobom z dziećmi w wózkach czy osobom z trudnościami w poruszaniu się. Rozkładany najazd, którym dysponujemy, był negatywnie opiniowany przez użytkowników.
3. Lada w punkcie informacyjnym oraz barierki na punkcie widokowym położone są zbyt wysoko, by osoby poruszające się na wózkach, dzieci i osoby niskorosłe mogły korzystać z nich bez dyskomfortu. Bariery te zostaną skorygowane w trakcie trwających w 2025 roku inwestycji.
4. Część stanowisk na wystawie popularnonaukowej „Młyn-Maszyna” jest zbudowana tak, że korzystanie z nich przez osoby z niepełnosprawnością ruchową jest utrudnione lub niemożliwe.
5. Punkt widokowy: pomimo możliwości wjechania windą na punkt widokowy, z powodu wysokiego muru, oglądanie panoramy miasta dla osób poruszających się na wózkach jest niemożliwe. Planujemy zakup specjalnej platformy na punkt widokowy, która zniesie tę barierę.

Główne atuty dostępności architektonicznej instytucji:

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

1. Możliwość dotarcia w każde miejsce w instytucji (za pomocą wind, podjazdów i podnośników),
2. Toalety przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami znajdują się na każdym piętrze w instytucji,
3. Jedyna instytucja kultury w mieście posiadająca system TOTUPOINT, a przeszkłone drzwi są kontrastowo oznaczone zgodnie z wymogami.

Ponieważ instytucja została udostępniona do użytku publicznego stosunkowo niedawno (2021), powstające przestrzenie są dostępne architektonicznie i wymagają jedynie niewielkich korekt lub usprawnień. Rozwijający swoje kompetencje zespół jest w stanie wyłapywać te problemy na bieżąco i sygnalizować potrzeby wprowadzenia zmian.

Większość zmian dotyczących dostępności architektonicznej dotowana jest z Urzędu Miasta, jednak o część usprawnień będziemy ubiegać się w ramach środków grantowych przedsięwzięcia PUK.

III. DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA

Instytucja nie przechodziła audytu pod kątem dostępności cyfrowej. Informacje o tym, w jaki sposób wypełniane są wymogi z ustawy o dostępności opisane są w zakładce „dostępność” oraz w „Deklaracji dostępności” na stronie internetowej.

Materiały wizualne na stronie internetowej i w mediach społecznościowych nie posiadają opisów alternatywnych, a Dział Komunikacji sygnalizuje, że nie jest w stanie zapewnić opisów alternatywnych do relacji z wydarzeń.

Na I kwartał roku 2025 zaplanowano szkolenie z opisu treści wizualnych, w którym wezmą udział nasi pracownicy i współpracownicy (np. przewodnicy czy archiwiści społeczni).

Chcielibyśmy, by w ramach programu PUK dotowane było stworzenie opisów alternatywnych do istniejących i tworzonych na bieżąco w roku 2025 treści wizualnych.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Strona *Wywiad-rzeka: archiwum bydgoskich historii* prowadzona przez Młyny Rothera, która została uruchomiona 11.11.2024 na ten moment posiada blisko 700 materiałów cyfrowych, które nie posiadają tekstu alternatywnego. W 2025 całość archiwum będzie posiadało opisy alternatywne.

IV. DOSTĘPNOŚĆ INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNA

Instytucja nie była audytowana pod kątem dostępności informacyjno-komunikacyjnej.

Częściową ocenę stanu obecnego przeprowadzali nasi stali współpracownicy w latach 2023-2024, a instytucja zastosowała się do części uwag i spostrzeżeń ekspertów zewnętrznych.

Dostępność informacyjno-komunikacyjna instytucji nie jest opisywana (jako osobny temat). Informacje o części rozwiązań znajdują się na stronie internetowej w zakładce „dostępność” oraz w przestrzeni budynku (np. informacja o pętli indukcyjnej, informacja o używanych kartach komunikacji, dostępie do platformy Migam.pl). Część wydarzeń posiada dodatkowe informacje zamieszczone w przewodnikach.

3 największe bariery w dostępie do instytucji w aspekcie dostępności informacyjno-komunikacyjnej

- informacje, które pojawiają się w przestrzeni instytucji, są niewidoczne i mało czytelne
- informacje, które pojawiają się na stronie internetowej instytucji, są niewidoczne i mało czytelne
- komunikaty z zakresu dostępności nie są tworzone zgodnie z metodologią i zawierają błędy

3 największe atuty w dostępie do instytucji w aspekcie dostępności informacyjno-komunikacyjnej

- duże oznaczenia wejść widoczne w godzinach otwarcia instytucji i informacje kierunkowe o każdym wydarzeniu odbywającym się w instytucji,

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- zakładka „dostępność” na stronie internetowej, w której znajdują się informacje dotyczące dostępności podczas wydarzeń oraz w budynku,
- w punkcie informacyjno-kasowym oraz na rzutniku w strefie wejścia znajduje się oznaczenie informujące o rozwiązaniach dostępnościowych (takich jak dostęp do platformy MIGAM.PL, pętli indukcyjnej, możliwości wypożyczenia słuchawek wygłuszających czy skorzystania z kart komunikacji), jednak nie zawsze jest on widoczny.

W danym momencie nie widzimy szansy na duże zmiany. Liczymy na to, że wyniki badań staną się impulsem do podjęcia przedsięwzięć mających na celu poprawę sytuacji.

V. PROGRAM I WYDARZENIA

Wśród wydarzeń realizowanych przez instytucję jako dostępne znalazły się:

- wystawy (wernisaże spełniały część kryteriów dostępności, np. tworzone były z udziałem osób z niepełnosprawnościami, były organizowane w pełni dostępnej architektonicznie przestrzeni, ale nie posiadały przedprzewodników, nie było dostępne na nich tłumaczenie PJM),
- podczas seansów filmowych wyświetlane są filmy z napisami,
- zorganizowano pokazy spektaklu pt. „Morze ciche”, który był spektaklem w PJM,
- inne pokazy teatralne, taneczne i pokazy sztuk performatywnych organizowane są w przestrzeniach dostępnych architektonicznie,
- warsztaty rękodzieła, warsztaty rozwijające kompetencje z zakresu interpretacji dziedzictwa kulturowego czy sprawczości organizowane były w przestrzeniach dostępnych architektonicznie, warsztaty rękodzieła dostępne są dla osób z niepełnosprawnością intelektualną czy niepełnosprawnością wzroku
- spotkania i debaty: spotkania dotowane z grantów są tłumaczone na PJM
- oprowadzania i zwiedzania organizowane są zgodnie z bieżącą wiedzą pracowników i pracowniczek merytorycznych, a więc uwzględniają reagowanie na szczególne potrzeby (np. wynikające z wrażliwości sensorycznej), od roku 2021 przygotowywane i wdrażane są ścieżki oprowadzań dla osób ze szczególnymi potrzebami – tu: ścieżki oprowadzania po obiekcie i

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

po wystawie stałej Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką – dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu

Chcielibyśmy, by w przyszłości dostępne były wystawy i wernisaże, seanse filmowe, warsztaty (jednorazowe i cykle, w tym warsztaty popularyzujące dziedzictwo kulturowe i naukę, spotkania, debaty, konkursy, oprowadzania.

Chcemy wspierać organizację dostępnych spektakli teatralnych, koncertów czy festiwali (stałym festiwalem organizowanym przez instytucję są Bydgoskie Dni Projektowe). Tematem powracającym w rozmowach o budowaniu dostępnego programu jest organizacja dostępnych spacerów.

Wydarzenia dostępne komunikowane są tak samo, jak wszystkie inne. Zazwyczaj z trzydwutygodniowym wyprzedzeniem. Informacja pojawia się w przestrzeni Młynów Rothera, na stronie internetowej i na Facebooku instytucji. Przesyłana jest także informacja prasowa do lokalnych mediów.

Jeżeli wydarzenie jest tłumaczone na PJM, kontaktujemy się bezpośrednio z oddziałem Polskiego Związku Głuchych (co, przy okazji, nieuniknione w związku z organizacją samego tłumaczenia), konsultujemy także z PZG organizację konkretnych wydarzeń.

Za przygotowywanie wydarzeń dostępnych odpowiedzialny jest Dział Programowy, a – od jego utworzenia w 2024 roku – także Dział Edukacji. Bazujemy na swojej wiedzy i doświadczeniu zawodowym, a także inicjujemy negocjowanie z innymi działami zmian mających na celu wdrażanie dostępności podczas podejmowanych przez instytucję działań. Konsultujemy swoje pomysły z ekspertkami i ekspertami zewnętrznymi oraz przedstawicielami środowisk osób ze szczególnymi potrzebami i osób starszych. Przykładami takich działań może być np. współpraca z lokalnym oddziałem Polskiego Związku Głuchych i organizacja tłumaczonych na PJM spotkań o tożsamości Fordonu (dzielnicy Bydgoszczy), żywej biblioteki, oprowadzań po wystawie stałej czy spotkań o archiwum społecznym. Konsultowaliśmy powstające ścieżki czy tłumaczenia i audiodeskrypcję materiałów na wystawie stałej. Ponieważ

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

stałymi odbiorcami i odbiorczyniami naszych warsztatów są podopieczni Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 im. L. Braille'a w Bydgoszczy, mamy okazję korygować wprowadzane przez nas rozwiązania na bieżąco i zastanawiać się, w jaki sposób odpowiadać na pojawiające się potrzeby (np. poprzez zapewnienie dodatkowej kadry wspierającej na warsztatach rękodziela dla dzieci i młodzieży). Korzystamy także z tego, że nasz zespół tworzą osoby neuro różnorodne, dzięki czemu testujemy rozwiązania na sobie i uwrażliwiamy członków pozostałych działów np. na kwestie związane z poprawieniem samodzielnego poruszania się po obiekcie bez konieczności interakcji, dostosowania oświetlenia czy nagłośnienia.

Aspektem mniej zaopiekowanym są wydarzenia dla osób starszych. Częstotliwość ich organizacji spadła znacząco od roku 2023 i zmian związanych z rozkładem obowiązków i obszarów odpowiedzialności wewnątrz zespołu, a także z rotacją pracowników. (W latach 2022-2023 organizowane były oprowadzania cykliczne, spotkania o historii miasta aktywizujące osoby starsze, a także spotkania o charakterze sieciującym.) Dostrzegłszy ten brak, wzięliśmy to pod uwagę przy planowaniu programu na rok 2025, w którym znalazł się m.in. cykl warsztatów dla osób starszych. Dzięki współpracom z podmiotami zewnętrznymi odbędą się cykliczne spotkania zachęcające do dzielenia się wspomnieniami z życia w mieście, których główną publiczność stanowią osoby starsze.

Wydarzenia poddawane są częściowej, niestandardyzowanej ewaluacji przez zespół organizacyjny, który pracuje nad przełożeniem wniosków z ewaluacji na organizację przyszłych wydarzeń.

Dostępne wydarzenia nie są poddawane ewaluacji przez publiczność. Ponieważ temat *audience development* pojawiał się u nas od strony teoretycznej – w dokumentach programowych czy podczas warsztatów rozwijających kompetencje sektora kreatywnego – czujemy, że udział w programie PUK stał się impulsem do zaopiekowania się tą częścią działalności. W styczniu i lutym 2025 zespoły Działu Programowego i Działu Edukacji spotykają się, by omówić sprawdzające się dobre praktyki z zakresu dostępności, omówić zauważane przez nas braki (działań i kompetencji) i ustalić standardy zapewniania dostępności

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

podczas wydarzeń (m.in. poprzez udostępnianie informacji o dostępności, zapewnienie strefy wyciszenia w pobliżu, ustalenie jasnej procedury zapewniania tłumacza PJM itp.). W lutym zaprojektowane zostaną przez nas także pytania, które mogłyby się znaleźć w formularzach ewaluacyjnych oraz zaproponowane zostaną sposoby zbierania informacji zwrotnej. Następnie zostaną one skonsultowane z zewnętrznymi ekspertami, by w drodze współpracy stworzyć system informacji zwrotnej oraz zaplanować, co zrobić z zebranymi danymi. (Będzie to pierwszy etap prac w kierunku badań publiczności.)

VI.1. SZCZEGÓŁOWA ANALIZA PROGRAMU

VI.1.1. Obszar: wzrok

VI.1.1.1. Pozyskanie informacji o wydarzeniu:

Pozyskanie informacji o wydarzeniu możliwe jest jedynie za pośrednictwem strony internetowej lub za pośrednictwem kadry Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 im. L. Braille'a w Bydgoszczy, z którą pozostajemy w kontakcie.

VI.1.1.2. Proces zakupu biletów

Proces zakupu biletu możliwy jest do zrealizowania online lub stacjonarnie w siedzibie instytucji. Zakup online poprzez system IKSORIS posiada możliwość zwiększenia czcionki i wybór kontrastu.

VI.1.1.3. Droga na wydarzenie

Budynek położony jest w centrum miasta, na Wyspie Młyńskiej, około 300-500 m od przystanków komunikacji miejskiej. Poruszanie się po budynku ułatwiają znaczniki Totupoint, przyciski w windzie oraz niektóre drzwi posiadają oznaczenia w piśmie punktowym. Przeszkłone wejście posiada kontrastowe oznaczenia.

VI.1.1.4. Poruszanie się po przestrzeni instytucji

Poruszanie się po budynku ułatwiają znaczniki Totupoint, przyciski w windzie oraz niektóre drzwi posiadają oznaczenia w piśmie punktowym. Przeszkłone wejście posiada kontrastowe oznaczenia, oznaczone są również przeszkłone drzwi na poszczególnych piętrach, w tym

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

biura i sale spotkań. Stopnie nie posiadają kontrastowych oznaczeń. Na jednej z wystaw stałych znajdują się tyflografiki w piśmie punktowym.

VI.1.1.5. Doświadczanie wydarzenia

Jeżeli wśród publiczności wydarzenia znajdują się osoby z niepełnosprawnością wzroku, przewodnicy i inni pracownicy kadry (np. prowadzący warsztaty) używają elementów audiodeskrypcji.

VI.1.1.6. Utrzymanie kontaktu z instytucją

Nie istnieją dedykowane sposoby dla utrzymania kontaktu z instytucją, jednak posiadamy kontakty indywidualne z ośrodkiem szkolno-wychowawczym.

VI.1.2. Obszar: słuch

VI.1.2.1. Pozyskanie informacji o wydarzeniu: oprócz standardowych, dostępnych wszystkim odwiedzającym, sposobów pozyskiwania informacji o wydarzeniu, o przedsięwzięciach tłumaczonych na PJM informujemy bezpośrednio bydgoski oddział Polskiego Związku Głuchych. Na stronie internetowej znajduje się tłumaczony na PJM film o ofercie instytucji.

VI.1.2.2. Proces zakupu biletów

Proces zakupu biletów online nie jest dodatkowo wspierany. Zakupowi biletów w punkcie informacyjnym mogą asystować karty komunikacji, wykupiona jest także subskrypcja Migam.pl w godzinach otwarcia instytucji. W punkcie informacyjnym oraz w kawiarni społecznej znajduje się pętla indukcyjna.

VI.1.2.3. Poruszanie się po przestrzeni instytucji:

Poruszanie się po instytucji nie jest dodatkowo wspierane, a wskazówki nie są bardzo czytelne. W części miejsc używane są piktogramy.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

VI.1.2.4. Doświadczanie wydarzenia:

W sali na II piętrze Spichrza Zbożowego znajduje się pętla indukcyjna, dodatkowo instytucja dysponuje dwiema przenośnymi pętlami indukcyjnymi. Niektóre spotkania tłumaczone są na PJM. Filmy podczas projekcji wyświetlane są z napisami.

VI.1.2.5. Utrzymanie kontaktu z instytucją

Utrzymywanie kontaktu z instytucją nie jest wspierane w sposób dedykowany osobom g/Głuchym, o niektórych wydarzeniach informujemy bezpośrednio w lokalnym oddziale Polskiego Związku Głuchych.

VI.1.3. Obszar: ruch

VI.1.3.1. Pozyskanie informacji o wydarzeniu

Dostępne są standardowe metody pozyskiwania informacji o wydarzeniu. W deklaracji dostępności istnieje informacja o pełnej dostępności architektonicznej przestrzeni, w których odbywają się wydarzenia, jednak dodatkowa informacja o dostępności przestrzeni do tej pory nie była udostępniana w opisach wydarzeń (jest to działanie, które planujemy wprowadzić w roku 2025).

VI.1.3.2. Proces zakupu biletów

Podczas zakupu biletów osoby z niepełnosprawnością ruchu oraz osoby niskorosłe znajdują się przed dość wysoką ladą punktu informacyjnego (i kasy). Istniejąca lada była w 2021 roku rozwiązaniem tymczasowym (otrzymana w barterze z lokalną firmą meblową), które pozostało w przestrzeni aż do pełnego wyposażenia i przebudowy strefy wejścia planowanej na rok 2025. W projekcie docelowym znajduje się lada z obniżonym poziomem.

VI.1.3.3. Droga na wydarzenie i powrót

Droga do instytucji jest utrudniona, ponieważ Młyny Rothera znajdują się w centrum miasta, na wyspie – pokrytej trawą i kostką brukową (tzw. „kocie łby”). Drzwi wejściowe nie posiadają samootwieraczy i są dosyć ciężkie. Do instytucji prowadzą funkcjonalne i stworzone zgodnie z przepisami podjazdy.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

VI.1.3.4. Poruszanie się po przestrzeni instytucji

Osoba poruszająca się na wózku może dostać się do każdego miejsca w obiekcie (dostępne są windy i podnośniki oraz najazdy). W przestrzeni instytucji znajdują się poręcze wspierające oraz pufy i krzesła, na których można odpocząć. Zauważamy jednak niedoskonałość wprowadzonych rozwiązań (pufy i siedziska nie są wystarczająco wysokie, więc np. wstawanie z nich jest utrudnione). Rozwiązaniem, które okazałoby się wspierające, są przenośne krzeselka, których zakup planujemy w roku 2025.

VI.1.3.5. Doświadczanie wydarzenia

Nie istnieją wewnętrzne ustalenia, które np. pozwoliłyby zareagować pracownikom działu techniczno-administracyjnego lub pracownikom działu gościnności. Krzesła są odsuwane zgodnie z bieżącym zapotrzebowaniem (w celu zrobienia miejsca osobom poruszającym się na wózkach).

VI.1.3.6. Utrzymanie kontaktu z instytucją

Dostępne są standardowe formy utrzymania kontaktu z instytucją.

VI.1.4. Obszar: rozumienie

VI.1.4.1. Pozyskanie informacji o wydarzeniu

Dział komunikacji niejednokrotnie pisząc informacje o wydarzeniu analizuje złożoność tekstu poprzez aplikacje takie jak: jasnopis.

VI.1.4.2. Proces zakupu biletów

Proces zakupu biletów nie jest dodatkowo wspierany.

VI.1.4.3. Droga na wydarzenie i powrót

Po konsultacjach zewnętrznych została wprowadzona zmiana i wejście główne zostało dodatkowo oznaczone w godzinach otwarcia instytucji. Istnieje też duża grafika, pozwalająca na wejście na teren instytucji z psem. Informacje o dotarciu na wydarzenie przy niektórych wydarzeniach umieszczamy w przedprzewodniku m.in. do wystawy węzły oraz podczas

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

realizacji wydarzeń projektowych. Docelowo chcemy, żeby główne przestrzenie spotkań i warsztatów w Młynach posiadały swoje przedprzewodniki.

VI.1.4.4. Poruszanie się po przestrzeni instytucji

Stosujemy proste komunikaty kierunkowe oraz wiele oznaczeń, żeby maksymalnie uprościć dotarcie do danej sali i wystawy w obiekcie. Jednak inne oznaczenia są mało widoczne i poruszanie się po przestrzeni często może wymagać pytania o drogę. Pomimo wieloletnich prób interwencji, zmiany w przestrzeni nie zostają wprowadzone inaczej niż przez doraźne działania działu gościnności ustawiającego tzw. potykacze i słupki. Zmiany nastąpią wraz z oddaniem do użytku kolejnych części budynku, wówczas brakujące informacje o komunikacji w budynku zostaną uzupełnione i odpowiednio umieszczone w przestrzeni ciągów komunikacyjnych (plan inwestycyjny na lata 2025-2026)

VI.1.4.5. Doświadczanie wydarzenia

Wydarzenia nie są dodatkowo wspierane, część (takie jak warsztaty czy oprowadzania) są dostosowywane na bieżąco do publiczności.

VI.1.4.6. Utrzymanie kontaktu z instytucją

Dostępne są standardowe formy utrzymania kontaktu z instytucją (newsletter, media społecznościowe, kontakty indywidualne).

VI.1.5. Obszar: czucie

VI.1.5.1. Pozyskanie informacji o wydarzeniu

Wybrane wydarzenia posiadają dodatkowe informacje na temat dodatkowych bodźców z obszaru czucia.

VI.1.5.2. Proces zakupu biletów

Proces zakupu biletów możliwy jest przez system iksoris online lub w kasie w (dość głośnej) przestrzeni.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

VI.1.5.3. Droga na wydarzenie i powrót

Nie istnieją dodatkowe rozwiązania, mające na celu zapewnienie dostępności w tym obszarze.

VI.1.5.4. Poruszanie się po przestrzeni instytucji

Nie istnieją dodatkowe rozwiązania, mające na celu zapewnienie dostępności w tym obszarze.

Możliwe jest wypożyczenie słuchawek wygłuszających.

VI.1.5.5. Doświadczanie wydarzenia

Możliwe jest wypożyczenie słuchawek wygłuszających.

VI.1.5.6. Utrzymanie kontaktu z instytucją

Nie istnieją dodatkowe rozwiązania, mające na celu zapewnienie dostępności w tym obszarze.

VII. PUBLICZNOŚĆ I RELACJE

Według Modelu Dostępności Kultury, w instytucji pojawiają się reprezentanci wszystkich obszarów szczególnych potrzeb (obszar wzroku, słuchu, ruchu, rozumienia i czucia).

Reprezentanci ci pojawiają się w instytucji jako pracownicy, współpracownicy i zleceniobiorcy, wolontariusze, publiczność bierna oraz publiczność włączona w działania. Poziom uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i osób starszych w życiu instytucji nie wyróżnia się specjalnie, choć dostrzegamy coraz większy udział i aktywność osób g/Głuchych (które także organizują u nas własne wydarzenia za pośrednictwem Polskiego Związku Głuchych oddział w Bydgoszczy) czy osób z niepełnosprawnością wzroku i osób z niepełnosprawnością intelektualną. Instytucja utrzymuje stałe relacje z przedstawicielami tych grup. Przestrzeń Młynów Rothera od kilku lat bezpłatnie udostępniana jest Kujawsko-Pomorskiemu Specjalnemu Ośrodkowi Szkolno-Wychowawczemu Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille'a w Bydgoszczy, który realizuje tu jedno z wydarzeń w ramach kampanii społecznej *Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie*

Od listopada 2022 roku, wraz z uruchomieniem pierwszej stałej wystawy *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką* zaczęły się u nas pojawiać zorganizowane grupy osób z szczególnymi

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

potrzebami. Jeszcze więcej grup pojawiło się w 2023 i 2024 roku wraz z procesem wdrażania dostępności instytucji, a w szczególności pierwszej wystawy stałej. Przeprowadziliśmy wówczas szereg oprowadzań testujących wprowadzone rozwiązania. W tym samym okresie odwiedzili nas podopieczni *Fundacji Sensorium* z grupą osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze czucia i rozumienia.

W niedalekiej przyszłości zespół instytucji chce podjąć próbę nawiązania kontaktu i współpracy z Polskim Związkiem Niewidomych. Planowany jest powrót do organizowania wydarzeń dedykowanych osobom starszym, co pozwoli nam na umocnienie relacji z tymi grupami odbiorców. Liczymy na to, że wnioski wyciągnięte z badań publiczności ze szczególnymi potrzebami pozwoli nam na nawiązywanie kontaktów bezpośrednich i na samodzielne poruszanie się i branie udziału w życiu instytucji osób z niepełnosprawnościami, ponieważ do tej pory kontakt ten jest zazwyczaj zapośredniczany przez instytucje i organizacje pozarządowe.

W roku 2024 nie było oferty skierowanej do osób starszych. Choć grupy osób z niepełnosprawnością intelektualną dość często pojawiają się w instytucji, oprowadzania i obsługa grup bazuje przede wszystkim na intuicji i doświadczeniu kadry instytucji – w roku 2025 zamierzamy stworzyć dedykowane ścieżki oprowadzania i skonsultować je zarówno z ekspertami zewnętrznymi, jak i – przede wszystkim – z osobami z niepełnosprawnościami intelektualnymi.

VIII. ZASOBY DOSTĘPNYCH TEKSTÓW KULTURY

W zasobach instytucji znajdują się teksty kultury dostępne dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych dzięki narzędziom i usługom adaptacyjnym. Na wystawie *Węzły* część prezentowanych filmów jest dostępna do obejrzenia z tłumaczeniem PJM. Wszystkie treści na wystawie prezentowane w ekranach multimedialnych mają opcję zwiększenia czcionki i zmiany kontrastu. Kluczowe przestrzenie na wystawie zostały opisane pismem punktowym i są prezentowane za pomocą tabliczek. Wystawę można zwiedzić z audioprzewodnikiem. Lektor

Projektowanie
Uniwersalne
Kultury

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

przekazuje wolno i wyraźniej treść merytoryczną, a samo urządzenie jest przyjazne osobom starszym i osobom z szczególnymi potrzebami (łatwe i proste w obsłudze, wyraźne klawisze). Wystawa posiada przedprzewodnik i tekst w języku prostym – natomiast po szkoleniach i tutoringach zdajemy sobie sprawę, że niezbędna jest korekta obu dokumentów. Na wystawie w części ekranów z treścią, która nie posiada wgranej ścieżki dźwiękowej, dostępna jest audiodeskrypcja.

Część tekstów do wystawy Młyn-Maszyna została alternatywnie zapisana za pomocą prostszego języka.